

WHAT IS ISLAM?
SESOTHO TRANSLATION
ISLAM KE ENG?

TRANSLATED BY:

The South African Translation Bureau
Of Islamic Literature

062-949-2765 | 072-644-6628

satrabil98@gmail.com

ABU ZAYD
INSTITUTE

THEABUZAYDINSTITUTE@GMAIL.COM | +27 61 625 6070

TSE KA HARE (CONTENTS)

No.	Subject	Page No.
1	Mantswe a Ketelopele	3-5
2	Tlhaloso ya lentswe lena le reng "ISLAM"	6-7
3	Dipilara tse Hlano tsa tumelo ya Islam	8-18
4	Hobaneng re bopilwe (created)? Histori ya ho ba teng ha rona lefatsheng	19-21
5	Dibe tse kgolo tumelong ya Islam	22-23
6	Seo o dumelang ho sona mabapi le tumelo ya Islam	23
7	Ho hanyetsana le seo o dumelang ho sona	24-33
8	Bopaki ba Qur'an	34-42
9	Matswe a Qetelo	43-44

1. MANTSWE A KETELOPELE

DITHORISO TSOHLE DI LEBISWE HO ALLAH (MODIMO), MME DITUMEDISO DI THEOLETSE HODIMA MOPOROFETA WA RONA, MUHAMMAD (KGOTSO E BE LE YENA).

Sepheo se seholo sa bukana ena ke ho fana ka tlhahiso-leseding ho batho ba nang le kgahleho ya ho ithuta ka tumelo ya Islam, le ho batho ba ipatlelang tlhalosetso e kgutsufaditsweng ka tumelo ena. Bukana ena e ngoletse le batho ba batjha tumelong ena, ba so be le kutlwisiso e feletseng mabapi le tumelo ya Islam.

A. Ho batho ba nang le kgahleho ya ho ithuta ka tumelo ya Islam

Ekare le ka tataisetswa tseleng e nepahetseng. Le utlwisise hore monyetla ona ke tlhohonolofatso ho tswa ho Allah (Modimo). Ka nako e nngwe mosadi wa lekgoba o ne a ntse a rapela, nakong ya mesong. Eitse ha a ntse a rapela, monga hae a mo ultwa a le tlung ya hae nakong eo a ntseng a phemesetsa mantswe ana a thapelo: “Ka baka la lerato leo o nthatang ka lona, wena Allah...” yaba o mo kgalemela hampe, a re ho yena a bue mantswe a reng: “Ka baka la lerato leo nna ke o ratang ke lona Allah,” eseng “Lerato leo o nthatang ka lona, wena Allah”.

Seo monga hae a neng a se hlalosa ke hore, yena jwaloka moetsadibe, ha a ya tshwanela hore a re o ratwa ke Allah. Yaba o araba ka tsela e kgahlehang, a re: “Haeba e ne e se ka baka la lerato leo Allah a nthatang ka lona, nkabe a sa mpha bokgoni ba ho mo rapela”. Re lokela ho utlwisisa hore

ha ho letho le teng tlholehong, kapa ketsahalo e bang teng, ntle le thato ya Allah. Jwale, wena jwaloka mmadi wa bukana ena, tlasa mabaka a jwaloka ho iphumanela tlhalosetso ka tumelo ya Islam, kapa tlasa lebaka la thuto e phahamileng, kapa ho batlana le diphoso le bofokodi ba tumelo ena, le mabaka afe kapa afe, ho bala bukana ena ha hao ke ketso e rerilweng ke Allah (Modimo). Sena ke nnete. Hobane o se o ka thuisa masapo a hlooho ka kutlwisiso eo o e fumaneng, mme o fumane tataiso e o tshwanetseng.

Ekare Allah a ka o hlohonolofatsa, wena hammoho le mongodi wa bukana ena, Aameen.

B. Ho batho ba seng ba amohetseng tumelo ya Islam

Le amohetswe tumelong ya kgotso, wena moholwane kapa kgaitsemi. Ekare re ka dula re le tseleng ya nnete e nepahetseng, tsela ya batho ba tlasa tataiso, e se ke ya ba tsela ya batho ba kgelohileng nneteng. Moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena) o itse motho ya amohetseng tumelo ya Islam o hlwekiswa dibeng tsa hae tsohle tseo a di entseng pele ho kamohelo ya tumelo, mme boemo boo a bang ho bona ke bo jwaloka ba ngwana wa lesele (ya hlokang sebe hohang).

Ho sa kgathalesehe hore o ne o le boemong bo jwang nakong e fetileng, bofokodi boo kaofela bo ya phumulwa hang feela ha o amohela tumelo ya Islam. Morena wa hao Mohau e le kannete.

Bukana ena e tla fana ka tlhakisetsa e kgutshwane e mabapi le dintlha tsa bohlokwa tumelong ya Islam. Nnete ya tumelo ya Islam e ile ya fetolwa le ho senngwa ke mashano a bohata a tlileng le ba mehlodi ya ditaba (media), mme dikelello tsa basebetsimmoho (colleagues) le batho kaofela tsa thetswa (indoctrinate). Ka lebaka lena, re na le tshepo ya hore haeba Allah a ratile, bukana ena e tla o fa tlhalosetso e bohlokwa e mabapi le seo tumelo ya Islam e leng sona.

2. ISLAM KE ENG?

Lentswe lena “ISLAM” le hlalosa “Kgotso” le “Boinehelo”.

2.1 Kgotso

Islam ke tumelo e kgothaletsang ho netefatswa ha boteng ba kgotso hara tlholeho ya Allah (Modimo), batho kapa dibopuwa feela. Tumedisano mahareng a ma-Muslim, eo batho ba bangata ba kileng ba e e utlwa nakong tse fetileng, “Assalaam Alaikum,” e hlalosa: “kgotso e be le wena”. Islam ha e kgothaletse boteng ba ntwana ntle le tlhokeho, le ho bolawa ha batho feela-feela. Mehlodi ya ditaba e thetsitse (manipulated) batho hore ba nke tumelo ya Islam jwaloka tumelo ya ditshosetso (terrorism). Batho “ba ipolayang ka diqhumiswa tsa ntwana”(suicide bombers), hammoho le “batshosetsi ba batho”(terrorists) ke mabitso ao mehlodi ya ditaba e a amahantseng le tumelo ya Islam. Leha ho le jwalo, motho ofe kapa ofe ya nang le letswalo le laolang botho ba motho (conscience), o tla kgona hore a re:

Ha ho kgonahale ho ba le bonnete ka tlaleho tsa mehlodi ya ditaba. Ha ngata mehlodi ya ditaba ha e na nnete, mme e na le tlwaelo ya ho phatlalatsa ditlaleho tse nkang lehlakore (biased). Bopaki ba sena bo hlaka hantle ha re sheba diketsahalo tse teng hara dipolotiki (politics). Haeba ditabeng ho tlalehwa hore mmolayi ke mo-Muslim, seo ha se bohole hore mmolayi eo e fela e le mo-Muslim! Ke bowatla hore re dumele sohle seo re se utwang kapa re se bala ho tswa mehloding ya ditaba.

Ntlha ya bohlokwa hape ke hore, haeba ka nnete motho eo ho thweng ke motshosetsi wa batho (terrorist) e le mo-Muslim, seo ha se bolele hore boetsadibe ba hae bo kgothaletswa ke tumelo ya hae! Seo se tla be se tshwana le hore tumelo ya ma-Hindu e kgothaletsa peto (rape) hobane feela motho wa tumelo eo a ile a tshwarelwa peto. Ke botlatla bo sa kgolweheng (incredible) ruri.

2.2. Boinehelo

Ntlha ya bobedi, lentswe lena ISLAM le bolela: ho inehela ho Allah (Modimo). Ho inehela ho Allah ho hlalosa hore o rapela Allah a le Mong feela, le hore o utlwisisa hore o phelela Allah feela. Ho inehela ho Allah ho bolela hore o amohetse ho arohana le seo Allah a laetseng hore se qojwe (avoid), le hore o tla phethahatsa seo o laetsweng ho se phathahatsa.

3. DIPILARA TSE HLANO TSA TUMELO YA ISLAM

Moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena) o itse tumelo ya Islam e itshetlehile hodima dipilara tse halno. Re tlo hlalosa pilara ka nngwe ka botebo kwano.

3.1. PILARA YA PELE: Tumelo (Imaan)

Imaan ke tumelo. Ke ho dumela, ka netefalo, melaong ya bohlokwa-hlokwa ya tumelo ya Islam. Melawana eo ke ena:

3.1.1. Ho dumela ho Allah (Modimo) a le Mong feela

Jwaloka ha re le ma-Muslim, re dumela hore:

- Allah (Modimo) o Mong,
- Allah (Modimo) o phela ka ho-sa-feleng.
- Allah (Modimo) ha a ya ka a tswalwa, le hore Allah (Modimo) ha a na bana.
- Ha ho motho ya le tshwanang le Allah (Modimo),
- Allah (Modimo) ha se motho wa nama le madi.
- Allah (Modimo) matla ka ho fetisisa.
- Ha ho motho ya ka etsang letho ntle le taolo ya Allah (Modimo).

Ho fapana le ma-Hindu, ma-Muslim a dumela hore Allah o Mong feela, mme ha ho e mong. Ho fapana le baKreste, ma-Muslim a dumela hore Jesu (kgotso e be le yena) ha se Allah (Modimo), empa ke moporofeta wa Modimo, jwaloka Abrahamama, Nowe, Moshe, jwalo-jwalo.

3.1.2. Ho dumela ho boteng ba Mangeloi

Jwalo ka ditumelong tse ding tse jwaloka ya Bokreste, ya maJuda le tse ding, ma-Muslim le oona a dumela ho boteng ba Mangeloi. Ma-Muslim a dumela hore Mangeloi ha a tshwane le batho hobane ha ba na diphoso (a phethahetse, ebile ha a na sebe). A rapela Allah (Modimo) ka dinako tsohle, mme Mangeloi a mang a abetswe mesebetsi e itseng le boikarello bo itseng.

Ho na le Mangeloi ao boikarabello ba oona e leng ho laola boemo ba lehodimo; a mang a sebetsana le ho ntsha memoya (souls) naming nakong tsa lefu. Lengeloi le tsebahalang haholo le ditumelong tse jwaloka ya boKreste le ya baJuda, ke Jibraeel (Gabariele), le ikarabellang ho tlisa tshenolo (revelation) ho baporofeta ba Allah (Modimo) ba kgethehileng. Leha ho le jwalo, re lokela ho ela hloko hore leha boikarabello e le bo bokaalo boo Mangeloi a filweng bona, ha ho Lengeloi le ka phethahatsang mosebetsi wa lona ntle le taelo le matla a Allah.

3.1.3. Ho dumela ho boteng ba Dibuka tse Senotsweng

Ho ya ka tumelo ya Islam, ma-Muslim a dumela ho boteng ba dibuka tsa Boholo-holo (original) tse ileng tsa senolelwa baporofeta:

- Torah, e ileng ya senolelwa Moosa (Moshe),

- Dipesaleme, tse ileng ya senolelwa Dawood (Davida),
- Bibebe, e ileng ya senolelwa Isa (Jesu Krete),
- Qur'an, e ileng ya senolelwa Muhammad (kgotso e be le yena).

Rona jwaloka ma-Muslim, re dumela ho boteng ba dibuka tsa Boholo-holo (original). Leha ho le jwalo, re dumela hore nakong ya moporofeta ka mong, buka eo ho neng ho latelwa tataiso ya yona e ne e le ya moporofeta eo. Mehlang ya kajeno, re phela nakong ya moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena), mme ka baka leo, ha ho buka eo ho tla latelwa tataiso ya yona ntle le Qur'an.

Hlokomela:-

BaJuda ba dumela ho Moshe (kgotso e be le yena) le tataisong ya buka eo a senoletsweng yona (Torah), empa ha ba dumele hore Davida o ile a senolelwa buka le yena, leha ba dumela hore Davida e ne e le monna wa modumedi. Ba hana (reject) taba ya hore Jesu le Muhammad (kgotso e be le bona ka bobedi) ba ne ba le boemong ba boporofeta, ba re bobedi boo e ne le bo-raleshano (liars). Ba dumela hore Jesu le Muhammad (kgotso e be le bona ka bobedi) ba ile ba ingolla ka bobona dibuka tsa melaetsa e halalelang tseo ba itseng di ile tsa senolwa ho bona. Ba re melaetsa eo ya tumelo e ne e sa tswa ho Allah (Modimo) ka sebele.

Bakreste ba dumela ho Jesu (kgotso e be le yena) le ho tataisweng ke buka e senotsweng ho yena. Ebile ba dumela ho Moshe (kgotso e be le yena) le ho baporofeta ba bileng teng pele ho yena, feela ba dumela hore Bibebe ke yona feela buka ya tataiso mehlang ya kajeno, le hore e nkile sebaka sa

dibuka tse bileng teng pele ho yona. Ha ba amohele boporofeta ba Muhammad (kgotso e be le yena), ebile ba re ke yena ya ingoletseng Qur'an. Bonneteng, ba ba dumela hore ke motho ya leshano, ya ileng a hloka nnete ka hore a re Qur'an e senotswe ho yena ke Allah, eo a ingoletseng yona.

Ma-Muslim a dumela bukeng e ileng ya senolelwa Moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena), le hore Qur'an ke buka ya tataiso. Ba dumela ho Jesu le Moshe (kgotso e be le bona), le ho Baporofeta ba bileng teng mehleng ya pele, empa ba dumela hore morabe o mong le o mong o ile wa romellwa moporofeta eo ba neng ba tshwanetse ho latela tataiso ya hae. Feela nakong ena eo re phelang ho yona, eo e leng ya qetelo bophelong ba batho ba lefatshe, batho bohle ba lokela ho latela tataiso ya Qur'an feela hore ba tle ba bone pholoso. Mohlala:- haeba motho a ne a phela nakong tsa Jesu (kgotso e be le yena) , molaetsa wa tumelo wa tataiso oo a neng a tla lokela ho o latela ke o senotsweng ho yena, mme batho ikamahantseng le molaetsa oo ba ne ba le tseleng e nepahetseng. Batho ba neng ba sa latele tataiso ya molaetsa oo, ba ne ba le tahlehong. Jwale, nako tseo re phelang ho tsona, ke dinako tsa Muhammad (kgotso e be le yena), mme ke tshwanelo hore ho latelwe tataiso ya Qur'an bakeng la ho iphumanela katleho bophelong.

3.1.4. Ho dumela ho boteng ba Baporofeta

Ma-Muslim, hammoho le Bakreste le baJuda, kaofela ba dumela hore Allah (Modimo) o kgethile Baporofeta hara dihlopha tse fapaneng tsa batho hore ba fuwe mosebetsi le boikarabello ba ho biletsa batho tseleng ya nnete ya tumelo. Baporofeta bao ba ne ba filwe mosebetsi wa ho hlokomedisa

batho kgahlanong le dibe. le ho ba kgothaletsa ho etsa diketso tse lokileng. Baporofetsa ba tsebahalang bao batho ba ba tsebang ke: Ebrahim (Abrahama), Noah (Nowe), Ismail (Ishmaele), le ba bang.

Jwaloka ha ho hlalositswe ka hodimo, baJuda ba dumela ho Moshe (kgotso e be le yena), empa ha ba dumele ho Jesu le ho Muhammad (kgotso e be le bona ka bobedi). Ka lehlakoreng le leng, baKreste bona ba dumela ho Moshe le ho Jesu (kgotso e be le bona ka bobedi), empa ha ba dumele ho Muhammad (kgotso e be le yena). Leha ho le jwalo, ma-Muslim oona a dumela hore Moshe le Jesu (kgotso e be le bona ka bobedi) e ne e le baporofeta, feela Muhammad (kgotso e be le yena) e ne e le moporofeta wa qetelo, eo ho se nang e mong ya bileng teng ka mora hae.

Phapang e kgolo mahareng a tumelo ya boKreste le ditumelo tse ding ke hore, baKreste ba dumela hore Jesu (kgotso e be le yena) e ne e le Modimo (kapa karolo ya bo-Modimo), mme e ne e se motho wa lefatshe. Ma-Muslim oona a dumela hore Jesu (kgotso e be le yena) e ne e se Modimo, empa e ne e le moporofeta feela.

Ho kgonahala jwang hore Allah (Modimo) e be motho wa nama le madi? Na ha se ho tella Allah (Modimo) ho mo nyenyefatsa ka tsela ya hore re mo lekanye le motho wa lefatshe ya nang le ditlhoko tsa botho? Na Allah (Modimo) o na le tlhoko e jwaloka ya boroko, ho tshwarwa ke tlala le ho ya ntlwaneng - jwaloka ha ho bile jwalo ka Jesu (kgotso e be le yena)? Na tumelo ya mofuta o tjena ha se ho hanyetsana le seo Allah (Modimo) a leng sona - boholo ba Hae?

Hlokomela:-

Baporofeta ba kgethwa le ho rongwa mona lefatsheng ke Allah (Modimo) ho tla fana ka tataiso bathong. (Baporofeta bao) e ne le batho ba tlwaelehileng, ba neng ba phela hara batho. Allah (Modimo) o ba kgethile hore e be Baporofeta ba Hae ka mora ho ba fa ditshwanelo tse bohlokwa tsa Boporofeta. O ba kgethetse mosebetsi oo ka ho ba romella tshenolo, a sebedisa Lengeloi Jibraeel (Gabariele).

MUHAMMAD KE MANG?

Muhammad (kgotso e be le yena) o ile a tswalwa mongwaha-kgolong (century) wa botshelela. Pele ho boporofeta ba hae, o ne a tsebahala hara batho ba habo jwaloka motho ya tshepahalang, ebile e le motho wa tumelo. Ha a le dilemo tse 40, o ile a romelwa tshenolo ya ditemana tsa pele tsa Qur'an, di tliswa ke lengeloi Jibraeel (Gabariele). E bile ka yona nako eo moo a ileng a fuwa boikarabello ba ho ba Moporofeta hara batho ba lefatshe. Qalehong ya mosebetsi oo wa hae, batho ba ne ba tshehisa ka yena. Qetellong ya bophelo ba hae, batho bohle ba lefatshe la Peninsula ba ne ba se ba amohetse tumelo ya Islam. Kahleho eo ya hae e phethahaditswe nakong ya dilemo tse 23.

HLOKOMELA: -

PELE A NE A KA KGETHELWA MOSEBETSI WA BOPOROFETA, MUHAMMAD (KGOTSO E BE LE YENA) O NE A ESO KA BA A KGUMAMELA MODINGWANA WA DITSHWANTSHO KAPA HONA HO KGUMAMELA MANG KAPA MANG NTLE LE ALLAH (MODIMO).

3.1.5. Ho dumela ho boteng ba Tsoho ya bafu, Letsatsi la Kahlolo, le Bophelo ba ka mora lefu

Mo-Muslim e mong le e mong o dumela hore bophelo ba lefatshe lena ke ba nakwana, le hore motho e mong le e mong o tla kopana le lefu la hae. Ka mora moo, kaofela re tla tsoswa bafung mme re kgobokanngwe ka pela Allah (Modimo) mohla letsatsi le bitswang "Letsatsi la Kahlolo". Ho tla bapiswa diketso tsa rona tse ntle le tse mpe. Batho bao diketso tsa bona tse ntle di fetang tse mpe, ba tla romelwa lehodimong (paradise); kanthe bao ho tla fumaneha hore diketso tsa bona tse mpe di feta tse ntle tseo ba di entseng lefatsheng, bona ba tla romelwa diheleng. Ho feta moo, batho ba entseng diketso tse mpe, empa ba dumetse tumelong ya Islam, ba tla romelwa diheleng ho ya fuwa kotlo haeba ba ile ba shwa ba sa fetoha dibeng tsa bona. Leha ho le jwalo, qetellong ba tla dumellwa ho kena lehodimong ka baka la tumelo ya bona dithutong tsa Islam.

Ena ke yona phapang e kgolo papisong le tumelo ya boKreste, jwaloka ha baKreste, ka mohoplo wa bona wa tshwarelo ya dibe eo ba e beileng ho thakgisweng ha Jesu (kgotso e be le yena) sefapanong bakeng la dibe tsa batho ba lefatshe - ba dumela hore baKreste bohle ba tla amohelwa lehodimong ntle le ho ahlololwa mesebetsi ya bona.

Ha re re mohlomong o na le bana ba leshome: ba robong hara bona ba ne ba senyehile ka tsela e hlotseng (corrupt), a le mong feela e be o ne a le hantle, e le modumedi ya lokileng. Jwale, ha re reng mohlomong o ba le lerato le tebileng ho enwa ya lokileng, mme o mo lakaletsa botle. Na o ka bolaya enwa ya lokileng (ho lefella melato ya bana ba

robong), o re ba ka phela ka tsela eo ba e ratang - jwaloka hore ba ka beta (rape), ba ya bolaya batho - o be o re ba tla tshwarelwa ka baka la lefu la enwa a le mong ya lokileng? Naho na le kelello tabeng e tjena?

Ho feta moo, ke ofe molemo wa boteng ba molao wa tumelo, o jwaloka wa ho hlokomela bafutsana ka ditlhoko tse jwaloka dijo, le ho qoba diketso tse mpe (dibe) tse jwaloka dipolayano, peto (rape), le tse ding, haeba motho a ntse a tla amohelwa lehodimong leha a sa o hlompha molao oo wa tumelo?

Ha re re mohlomong o bula sekolo, mme wena o hlooho ya sekolo seo (principal). Jwale, o fana ka keletso ho barutwana ba Grade 1 hore ntho e le NNGWE feela eo ba lokelang ho e hopola ke hore $1+1=2$ hore ba tle ba fetisetswe ho Grade 2. Haeba ho na le ngwana ya reng karabo ke "3" eseng "2", na ngwana eo o tla fetisetswa ho Grade 2?

Ha re qetela, na ho na le tlhokeho ya boteng ba diphelelo (standards), melawana ya tsamaiso (policies), jwalo-jwalo, haeba motho a tla nne a amohelwe lehodimong (paradise) leha a sa ka a hlompha melao e neng e lokela ho latelwa?

Qaka ena ke yona phapang e kgolo mahareng a ma-Muslim le baKreste, jwaloka ha ma-Muslim a dumela hore mollo wa dihele o teng e le ka nnete, ebile ba dumela le hore ma-Muslim le oona a ka lahlelwa mollong oo haeba ba sa ikamahanye le tsamaiso ya melao ya tumelo ya Islam.

Hlokomela:-

Dipalo-palo di bontshitse hore batho ba dumelang hore ba tla amohelwa lehodimong ntle le kgonahalo ya ho tjheswa

mollong wa dihele, ke bona bao ho tla fumaneha hore ke babolayi, ebile ba ya beta (rape), hobane jwang kapa jwang, ba filwe tshepiso ya lehodimo!

3.2. PILARA YA BOBEDI: Thapelo (Salah)

Ho rapela ke ketso ya bohlokwa haholo ho ma-Muslim. Ma-Muslim a rapela makgetlo a mahlano ka letsatsi. Thapelo ya pele e etswa pele ho nako ya mesong (dawn), thapelo ya bobedi yona e etswa ha ho fetile motsheare o moholo (noon), ya boraro yona e etswa motsheare wa mantsibuya (late afternoon), thapelo ya bone yona e etswa hang ka mora ho dikela ha letsatsi, kanthe ya qetelo yona e etswa ka phirimana (evening).

3.3. PILARA YA BORARO: Nyehelo (Zakaat)

Leha Islam e kgothaletsa ho ntshwa ha nyehelo ya boithaopo (voluntary) lentswe le reng “Zakaat” le shebisitswe haholo ho ntshuweng ha nyehelo (charity) e leng tlameho (compulsory) hore ma-Muslim a e ntshe selemo le selemo. Tekanyo ya nyehelo eo motho a lokelang ho entsha ke 2,5% ho tswa kunong (wealth) ya hae, e ntshuwa jwaloka Zakaat.

Mohopolo wa ho ntsha Zakaat ke ho bontsha lerato ho Allah (Modimo), le ho lokisa boemo ba badumedi bo sa kgahliseng (adverse condition). Dipatlisiso (studies) di supa hore haeba batho bohle ba ne ba ka ntsha Zakaat, bofutsana bo ne bo ke ke ba ba teng mona lefatsheng.

3.4. PILARA YA BONE: Ho ila (Saum)

Ho na le kgonahalo ya hore batho bohle ba na le kutlwisiso ya hore ho ila (fasting) ke eng. Leha ho le jwalo, tumelong ya Islam, ke tlameho hore ma-Muslim a ile (fast) nako ya kgwedi

kaofela e bitswang “Ramadhan”. Ho tloha mesong (nako ya metsotso e-90 pele letsatsi le tjhaba) ho ya fihla madikelong a letsatsi, motho ya itseng (*fasting*) a ka se je letho. Etswe ha a ya tshwanela hohang le ho nwa metsi.

3.5. PILARA YA BOHLANO: Leeto le halalelang (Hajj)

Dibaka tse halalelang tsa ma-Muslim di fumaneha Makkah le Madinah, naheng ya Saudi Arabia.

Kaabah e fumaneha motse-toropong wa Makkah. Ma-Muslim a kgobokana moo Kaabah, mme ba phethahatse moetlo wa tumelo o bitswang tawaaf (ho potoloha Kaabah makgetlo a supileng, ba ntse ba etsa diketso tsa borapedi). Morero wa ketso eo ya borapedi ke ho ipiletsa lerato la Allah (Modimo).

Motse-toropo wa Madinah o bohole ba 500 km ho tloha Makkah. Bohlokwa ba motse-toropo oo ke lebaka la ho fumaneha ha ntlo ya thapelo (masjid) ya Moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena) e ahilweng moo. Masjid eo e bile e na le lebitla la Moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena) ka sebele.

Hang (once) ka selemo, ho ba le nako ya matsatsi a mahlano (5) kgweding e bitswang Zhul Hijjah, (ya calendar ya ma-Muslim), eo ho yona ma-Muslim a nang le bokgoni a phethatsang ketso tsa borapedi (rituals) tsa Hajj naheng eo e halalelang. Ho lebeleletse hore mo-Muslim a phethahatse ketso eo ya borapedi bonyane hang bophelong ba hae.

4. HOBANENG RE BOPIIWE (CREATED)? HISTORI YA HO BA TENG HA RONA LEFATSHENG

Ma-Muslim a dumela hore Allah (Modimo), ka mora ho bopa lefatshe, o ile a tsebisa Mangeloi hore o ne a tla bopa motho ho tla phela lefatsheng ho ba teko (test) ho bona. Batho bat la phela ho latela ditaello tsa Allah (Modimo) ba tla ya lehodimong moo ba tla phela teng ka ho-sa-feleng. Batho ba tla hloleha ho phela tlasa ditaello tsa Allah bona ba tla ya diheleng.

Mangeloi a ile a utlwahatsa ngongoreho ya oona mabapi le ho boptjwa (create) ha motho, ba re motho a ke ke a phela ka ho latela ditaello tsa Allah (Modimo), ba hlahisa maikutlo a hore ho molemo motho a se ke a boptjwa. Allah (Modimo) o ba boleletse hore o tseba ka ha mabitso a theneketso (*attributes*) ya motho, ao le bona ba a tsebang.

Allah o bopile moporofeta Adama jwaloka motho wa pele tlhohong, mme o ile a sebedisa lehlabathe ho mmopa, kanthe mangeloi oona a bopilwe ka kganya, ha di-Jinn tsona di bopilwe ka mollo. Ho netefaletsa motho boholo ba hae, Allah o ile a laela Mangeloi hore a kgumamele Adama hang feela ka mora hore mmele wa Adama o filwe sebopeho, ebile ho qetilwe ka oona. Ketsahalo eo e ile ya etsahalla lehodimong.

HLOKOMELA:-

DI-JINN KE DIBOPUWA TSE HLODILWENG KA MOLLO. TSE DING HO TSONA DI HANTLE, KANTHE TSE DING HA DI YA LOKA. SATANE O HLAHA HARA MOFUTA WA DI-JINN. TUMELONG YA ISLAM, SATANE O BITSWA IBLEES KAPA SHAYTAN.

Mangeloi a ile a ikokobeletsa Adama, ba mo kgumamela, empa leha ho le jwalo, Iblees (Satane ka sebele) o ile a hana ho kgumama, tlasa tshutshumeletso (influence) ya boikgantsho ba hae, a re yena o bopilwe ka mollo, kanthe batho ba bopilwe ka letsopa. Ke ka lebaka leo a ileng a re ha se tshwanelo ho kgumamela sebopuwa se bopilweng ka sehlahiswa (substance) se boemong bo tlase. E bile ka lona lebaka leo Iblees a ileng a tebelwa lehodimong ke Allah (Modimo). Pele a ka tebelwa, Iblees o ile a bolella Allah (Modimo) hore o tla fana ka bopaki ba bonyane ba seemo sa motho ka ho mo hulela tahlehong ka dinako tsohle tsa bophelo ba hae.

Adama o ile a ikutlwa a na le bodutu moo lehodiong, yaba Allah o bopa Hawa (Eva) hore e be molekane wa hae. Qetellong, Allah (Modimo) o ile a romela Adama le Eva lefatsheng, moo batho bohle ba tlo hlola (reside) teng ho fihlela mohla Letsatsi la Kahlolo. Adama o ile a fuwa melao le ditaello (regulations) tseo a neng a lokela ho phela tlasa tataiso ya tsona, tseo le moloko (offspring) wa hae o neng o tla tataiswa ke tsona.

Hantle-ntle lebaka la ho phela ha rona ke ho sebeletsa Allah (Modimo). Lefatshe lena ke sebaka sa teko, mme le bophelo ba teng bo bokgutshwane haholo. Nakong e lekantsweng eo

re tlo e phela kwano, re lokela ho sebeletsa Allah (Modimo), le ho tshwara dibopuwa tsa Hae (tse jwaloka batho le diphoofolo) ka kutlwelobohloko le tlhompho. Ho feta moo, bodumedi ba rona bo lokela ho tsamaisana le melao ya tumelo e hlalositsweng ka hodimo.

5. DIBE TSE KGOLO

- I. Ho kopanya Allah (Modimo) le balekane (partners).
- II. Ho se phethahatse dithapelo tse hlano tsa matsatsi ohle.
- III. Ho bolaya (murder).
- IV. Ho hloleha ho ntsha Zakat ntle le lebaka le utlwahalang.
- V. Ho qoba ho ila (fasting) kgweding ya Ramadan ntle le lebaka le utlwahalang.
- VI. Ho ba karolo ya diketso tsa bosalamose (black magic).
- VII. Ho hloleha ho phethatsa leeto le halalelalng (Hajj) leha motho a na le bokgoni.
- VIII. Thobalano ya batho ba so nyalane.
- IX. Bofebe.
- X. Ho kenyeletsa tswalo (interest) kgwebong, le ho e amohela.
- XI. Ho kgaola maqahama (ties) a kamano ya lelapa.
- XII. Ho sebedisa dino tse tahang (alcohol) le dithetefatsi (intoxicants).

- XIII. Ho ja nama ya kolobe kapa ya phoofolo e shweleng (carrion).
- XIV. Ho se hlomphe batswadi.
- XV. Ho ba moetapele ya hlokang toka (justice).
- XVI. Ho ba le tshwaro e sehloho (cruel) bathing.
- XVII. Ho hloka botshepehi.
- XVIII. Ho mamela mmino.
- XIX. Ho bua hampe ka batho ba bang.
- XX. Ho utswa (boshodu), jwalo-jwalo.

6. SEO O DUMELANG HO SONA MABAPI LE TUMELO YA ISLAM

Haeba o sa dumele tumelong ya Islam, seo se bolela hore o nka Moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena) jwaloka motho ya lashano, leha e le hore ha o bue seo ka molomo wa hao! Seo se hlalosa hore o re (o re) e ne e se moporofeta, le hore o ingoletse Qur'an ka boyena a sa senolelwa ke Allah (Modimo).

Ha ho motho ya ka dumelang hore Qur'an ke lentswe la Allah, empa e se mo-Muslim – haholo hobane Qur'an e hlakisitse hantle hore ha ho tsela ya bophelo e amohelehileng ho Allah ntle le Islam, tsela ya nnete ya bophelo.

7. HO HANYETSANA LE SEO O DUMELANG HO SONA

Molemong wa ho etsa hore bukana ena e hlalose dintlha tsa yona ka bokgutshwane le ka ho hlaka (*concise*), ha re tlo fana ka tlhaloso e telele ya diphoso tse teng ditumelong tse hanyetsanang le boteng ba Modimo (*atheistic beliefs*). Jwaloka ha nna (mongodi wa buka ena) ke le motho ya aphileng Johannesburg, South Africa, bongata ba batho bao e seng ma-Muslim bao ke kopanang le bona ka matsatsi ohle, ke baKereste. Ke lebaka lena, ke tla fana ka tlhaloso e kgutshwane, e totobetseng, ya bofokodi bo teng tumelong ya boKereste.

Haeba o le motho ya sa dumeleng hohang hore Modimo o teng (*atheist*), kapa o le motho ya dumelang ho boteng ba Modimo, empa o na le qeaqeo mabapi le tumelo (*agnostic*), re kopa hore o ikamahanye le rona ka **e-mail** (dintlha tse feletseng ka rona di teng ka morao bukaneng ena). Iphumanele bukana ya rona e bitswang: **“Disproving Atheism in 10 minutes”** (e hlalolang bofokodi le diphoso tsa ho hanyetsana le tumelo).

HLOKOMELA:-

TUMELO YA ISLAM HA E KGOTHALETSE LENYATSO LE LEHLOYO. HO PHEHISANA (REBUTTAL) HA BATHO BA DITUMELO TSE FAPANENG (INTER-RELIGIOUS) HO ETSWA MOLEMONG WA TATAISO LE HO FANA KA LESEDI, ESENG HO BONTSHA LENYATSO.

TLHALOSO YA BOFOKODI BO TENG TUMELONG YA BOKRESTE

Tumelo ya boKereste e ka hlalosa ka hore e arolwe mekgahlelo ena e mmedi:

7.1. BATHO BA DUMELAN (divine)G BORARONG-BO-LEHODIMONG (TRINITY)

Tumelo ya Bokreste e latelwang ke boholo ba batho (mainstream), e mabapi le sebopeliso sa Modimo, ha e utlwisesehe hohang - jwaloka ha ba dumela hore Modimo o arolehile hararo (trinity), e leng Modimo, Jesu, le Moya o Halalelang.

Ha ba botsisiswa ka botebo ka tumelo ya mofuta ona, bongata ba baKereste bao ke buisaneng le bona, ha ba utlwisise tsela eo tumelo ya boraro-bo-lehodimong e sebetsang ka yona ha ba leka ho e shebisisa.

Seo ba se boledisang haholo ke sena:

1. Jesu o na le bo-Modimo (divine) ka hare ho yena.
2. Ntate, Mora hammoho le Moya o Halalelang ba ya lekana (co-equal), ebile ba tla hlola mmoho ka ho sa feleng (co-eternal).

Re tla leka ho hlalosa dintlha tsena ka ho fapana ha tsona:

JESU O NA LE BO-MODIMO HO YENA

- Ho ya ka thuto le tumelo ya Boraro-bo-Lehodimong, Jesu o na le bo-Modimo (divine) ka hare ho yena. Jesu, Ntate le Moya o halalelang – e mong le e mong ho bona o lekana le karolo ya boraro ($\frac{1}{3}$) ya

seo Modimo ya feletseng a leng sona. Haeba sena e le nnete (ho ya ka tumelo eo ya bona), ha re ke re shebisaneng dipotso tsena tse latelang:

- Nakong eo Jesu alaela barutuwa ba hae hore ba rapele, jwaloka le yena a ile a wa ka sefahleho fatshe, a rapela [Matheu 36:39], o ne a rapela mang? Na ho ka thwe o ne a kgumama ho yena ka sebele (a lebisitse thapelo eo ho yena ka sebele)?
- Ketsahalong e nngwe hape, e bukeng ya Matheu (27:46), ho tlalehilwe ka ketsahalo ya ho thakgiswa, moo teng ho thweng Jesu (kgotso e be le yena) o ile a hweletsa a re: “Eloi, Eloi, lamma sabachthani.” (Modimo waka, Modimo waka, o ntahetseng?). Haeba Jesu ke Modimo, jwale o ne hweletsa mang? Haeba ruri ke Modimo, na re tjho hore o ne a hweletsa yena ka sebele sa hae?
- Haeba Jesu ke karolo ya boraro ($\frac{1}{3}$) ya seo Modimo a leng sona, na re tjho hore Modimo o ne a na le bona boroko? Na ho ne ho na le tlhokeho ya ho re a tle a je? Na o ne a ya ntlwaneng (toilet)? Na tsena tsohle di ka bueha ka Modimo?
- Bakereste ba dumela hore Jesu o ile a thakgiswa sefapanong. Na ho ka thwe karolo ya boraro ($\frac{1}{3}$) ya Modimo e ne e shwele ka nako eo?
- Jwaloka ha Mariya a ile a tswala Jesu (kgotso e be le yena), na ho ka thwe mosadi wa lefatsheng mona o ile a tswala Mosimo?

- Ho ya ka thuto ya tumelo ya Bokereste ya Boraro-bo-Lehodimong, Jesu ke karolo ya boraro ($\frac{1}{3}$) ya seo Modimo a leng sona; ke kahoo ho thweng o na bo-Modimo (devine) ho yena. Haeba ho le jwalo, Jesu o ne a tshwanetse hore a be le tsebo ya dintho tsohle, akere na?

Bukeng ya **[Mareka 11:12-14]** ho tlalehilwe ka ketsahalo eo ho yona Jesu a ileng a fihlelwa ke tlala, a le tseleng e tswang Bethania. Ho thwe o ile a bona sefate sa feiye, a sa le hole. O ile a atamela ho sona ho ya sheba hore a keke a fumana seo a ka se jang ho sona. Empa eitse a ha fihla ho sona, a fihlela e se nako ya ho beha ha sefate seo sa feiye. Ho ya ka tlaleho tlaleho e teng bukeng eo ya Mareka, Jesu o ile a fana ka anathema (curse) sefateng seo sa feiye.

Jwale potso e re: haeba Jesu o ne a na le tsebo ya dintho tsohle jwaloka ha ho thwe e ne e le Modimo, ho tlele jwang hore a se ke a tseba nako ya ho beha ha sefate sa feiye – a be a emele ho lemoha bosiko ba ditholwana tsa feiye sefateng ha a atamela ho sona?

- Haeba boholo boo Jesu a fuwang bona e le ka lebaka la hore o ne a tswetswe ntle boteng ba ntate, hobaneng Bakereste ba sa kgumamele Adama jwaloka yena a ile a tswalwa ntle le boteng ba mme le ntate ka bobedi?

TEKANO E KOPANETSWENG (CO-EQUAL) LE BOTENG KA HO SA FELENG (CO-ETERNAL)

Ho na ditsela tse pedi tsa ho hlalosa moKereste ka ho fosahala ha tumelo ya Boraro-bo-Lehodimong – tekano e kopanetsweng ya boraro boo (co-equal), le boteng ba bona ka ho sa feleng (co-eternal). Re tla hlalosa dintlha tse na ka ho arohana dirapaneng tse na tse latelang:

TSELA YA PELE: BOPAKI BO HLAKELENG, BO UTLWISISEHANG (LOGICAL)

Phutsehong ya Sontaha, mantswa a reng: “*Ntate, Mora le Moya o Halalelang*” – **bohle ba ya lekana, ebile ba tla ba teng ho isa pheletsong ya lefatshe** – ke mantswa a bolelwang kgafetsa, jwaloka ha seo e le motheo wa tumelo ya bona.

Haeba kannete “*Ntate, Mora (Jesu) le Moya o Halalelang*” **ba ya lekana, ebile ba tla ba teng ho isa pheletsong ya lefatshe**, potso e bang teng ke ena: haeba Ntate a lakatsa hore ho be ho sisinyeha ha lefatshe, na o tla hloka ho buisana le Jesu (kgotso e be le yena) le Moya o Halalelang ho fumana tumello? Na ho ba teng kopano ya seboka (conference) pele ho ka nkwa qeto efe kapa efe?

HAEBA HO LE JWALO, TUMELLANO E YA HLOKEHA,

seo se tla be se bolela hore (baKereste) ba dumela hore Ntate, ya lokelang hore e be o ikemetse (e leng bona boemo ba Modimo), o itshetlehile hodima Jesu (kgotso e be le yena) le Moya o Halalelang. Seo se tla be se bolela hore Allah (Modimo) o ikemetse leha feela a sa ikemela. Ka lebaka leo, sena ke phoso le bofokodi (logical fallacy) tse totobetseng. Seo ke mohopolo o sa hlaloseheng ruri!

Na Allah (Modimo) o tla nne e be Modimo haeba kannete a hloka tumello yam balekane ba bang? Hantle-ntle mohopolo o amohelehang ke wa hore Allah (Modimo) o lokela ho rapelwa (deity), le hore ke yena ya laolang dintho tsohle, ebile ha a hloke tumello ya ba bang.

Haeba Ntate a hloka tumello ya Jesu (kgotso e be le yena), jwale, nakong eo Jesu a neng a thakgisitswe jwaloka ha ho buuwa, na Jesu o ile a fana ka tumello pele a ka thakgiswa?

KA LEHLAKORENG LE LENG, HAEBHA HO NE HO SA HLOKEHE TUMELLO, seo se tla be se bolela hore (baKereste) ba hlanohela mohlodi wa tumelo ya bona o reng: **bohle ba ya lekana, ebile ba tla ba teng ho isa pheletsong ya lefatshe.**

A ke re etse mohlala ka kgwebo eo mohlomong e leng taolong ya balekane ba bararo, ba nang le seabo se lehang kaofela ha bona. Na ho ya kgonahala hore motho a le mong ho bona a ka rekisa sepalangwang sa kgwebo ntle le tumello ya ba bang? Tjhe, lebaka e le hobane bohle ba ya lekana.

Ka mokgwa o tshwanang, haeba mohlomong pula e ne e ka theoaha ho tswa marung, e be ka tsamaiso e batlang hore balekane (partners) ba dumellane, Ntate o tla hloka tumello ya Mora pele hore ho lokollwe pula ho tswa marung, ho seng jwalo e tla ba bobedi ba bona ha se balekane. Haeba ditaba di le ka mokgwa oo, na re ka re Ntate o ikemetse (independent)? Kanthe boemo (quality) ba Modimo bo tshwanetse ho ba ba bo jwang?

Tsela ena ya kganyetso (refutation) e sebedisitsweng mona e ka sebediswa le tumelong ya **Hinduism**, jwaloka ha mohopolo wa medingwana e mengata (polytheism) le oona o ntse o na le bofokodi (fallacy) bo totobetseng – ho sa kgathaletsehe hore ke medingwana e meraro (jwaloka tlhalosong e ka hodimo), kapa medingwana e 300 (leha e le palo efe kapa efe eo ma-Hindu a fanang ka yona).

TSELA YA BOBEDI: BOSIKO BA THUTO YA TUMELO (DOCTRINE) E BUANG KA HO LEKANA (CO-EQUAL) LE HO PHELA KA HO SA FELENG (CO-ETERNAL) KA HARA BIBELE

Jwaloka ha ho boletswe ka hodimo, motho ha e tla ba karolo ya tumelo ya boKereste, o tshwanetse ho dumela ka botebo hore Ntate, Mora le Moya o Halalelang ke boraro bo lekanang (co-equal), mme ebile ke boraro bo tla ba teng ka ho-sa-feleng (co-eternal). Haeba motho a sa dumele ka mokgwa ona, o nkeha e se moKereste, ebile e le mohlanohela-tumelo (heretic) ya hanyetsanang le tumelo.

Leha ho le jwalo, ntlha e hlokomelehang ke ya hore, ka hara Bibehe yohle, ha ho temana e teng, e reng boraro bona bo lehodimong (Ntate, Mora le Moya o Halalelang) ke boraro bo lekanang (co-equal), mme ebile ke boraro bo tla ba teng ka ho-sa-feleng (co-eternal).

Bonneteng, buka e tswang ho Modimo (divine) e lokela hore e hlalose ka mokgwa o hlakileng, o hlokanang pelaelo, dintlha tsa bohlokwa-hlokwa tsa tumelo eo e e rutang batho.

Bapisa sena le thuto ya tumelo ya Islam le Qur'an. Motheo wa tumelo ya Islam ke TAUHID (Bonngwe ba Allah), eseng medimo e meraro jwaloka ho tumelo ya boKereste. Leha ho le jwalo, ntlhakemo (position) ya tumelo ya Islam mabapi le motheo ona wa tumelo e hlalositswe ka hara Qur'an, kgaolong ya 112, e bitswang "*Kgaolo ya Phethahalo*", moo Allah a buang tjena:-

1. E re: Allah ke Yena feela,
2. Allah Ra-bo-sa-feleng,
3. Ha a tswale, ebile le Yena ha a ya tswalwa,
4. Ha ho letho le ka tshwantshwang le Yena.

Ke lebaka leo, ntlhakemo (position) ya tumelo ya Islam e hlalosa ntle pelaelo (unequivocally), e leng tsela eo dintho di lokelang ho ba ka yona haeba buka eo e le e tswang ho Modimo (divine). E lokela hore e be buka e hlakileng, e se ke ya baka tsieleho (confusion), ho seng jwalo, ho tla nyatseha boteng ba lebaka la ho senolwa ha yona (Qur'an).

Ho tswela pele ho bontsha bosiko ba kutlwisiseho (clarity) le ho se tshepahale ha dintlhakemo tsa tumelo ya boKereste, hammoho le ho ralwa ha melawana ya teng (formalization), ho tla hlokeha hore ho shejwe nalane e kgutshwane ya tumelo ena.

Nakong ya dilemo tse 300 ka mora ketsahalo eo ho thweng e ile ya etsahala (alleged) ya ho thakgiswa ha Jesu, monna ya bitswang **Constantine** o ile a behwa bolaoding ba puso (emperor) ya naha ya Constantinople (eo kajeno e bitswang **Istanbul**, naheng ya Turkey). Ka morero wa hae wa ho

ipatlela tshehetso ya balatedi (Constantine) o ile a tsebahatsa hore o amohetse tumelo ya boKereste. Leqheka leo la hae le ile la mo tswela molemo, jwaloka ha puso ya hae e ile ya hola ka sekgahla, baKereste ba ikana ho mo fa tlotlo le tshehetso (allegiance). Leha ho le jwalo, ka mora nakwana a le setulong sa ho busa, ho ile ha qaleha mathata hara batho ba hae.

E mong wa baetapele ba kereke ya mehleng ya pele, ya bitswang **Arius**, o ile a utlwahatsa maikutlo a hore Ntate o moholo ho feta Mora wa Hae, e leng Jesu, le hore bobedi ba ne ba sa kopanela boholo le bolekanane (co-equals). Ka lehlakoreng le leng la bohanyetsi (opposite side), ho ne ho le teng moetapele e mong ya bitswang **Athanasius**, eo yena a neng a dumela hore bobedi boo bo ya lekana ka tsela tsohle (co-equality).

Molemong wa ho fedisa tlhokeho ya kutlwano, twantshano le lehloyo pakeng tsa balatedi ba baetapele bana ba babedi – e neng e tlo qetella e bakile hore ho be le karohano pusong ya hae, hammoho le bofokodi ba borena ba hae, **Constantine** o ile a bitsa seboka sa kopano e kgolo selemong sa 325 AD, mme kopano eo (ya boetapele ba kereke le puso) e ne e tsebahala ka lebitso la “***the Council of Nicaea***”.

Kopanong eo, ho ne ho memilwe ba-bishopo (bishops) ho tswa dibakeng tsohle tse tlasa puso ya Constantine, ho tla etsa kgetho (vote) ya ho hanyetsa kapa ho dumellana le mohopolo wa “ho lekana ha boraro” (CO-EQUAL) le ‘bo-sa-feleng’ (CO-ETERNAL), jwaloka ha ho ne ho hlakile hore ha ho bopaki bo tshehetsang nnete ya mohopolo oo.

Mohlomong he, ke moo ho ileng ha se be le toka teng, hobane lentswe la ho kgetho (“vote”) le ile la hloka matla a tlhaloso ya lona hobane ba-bishopo ba neng ba hanyetsana le mohopolo oo, ba ile ba tshoswa ka hore ba tla tebelwa lefatsheng leo (excommunicate), mme yaba ba qobellwa ho dumellana le mohopolo oo o fosahetseng. Bopaki ba ketsahalo eo bo iponahaditse ha Arius, ya neng a eteletse pele lehlakore la bohanyetsi (opposition) le bitswang “**the Arians,**” a ileng a hana ho dumellana le kgetho (vote) eo, mme a qetella a qobellehile ho tswa ka hara naha (exiled).

Ka lebaka leo, kganyetso eo e ne e itshetlehile horeng motheo (crux) wa tumelo ya bona – e leng boraro bo kopaneng ba lehodimong (trinity) – ke mohopolo o siko ka hara Testamente Ya Kgale le e Ntjha. **Na Allah (Modimo) a ka rata hore motho a dumele mohopolong o sa hlaloseheng hantle?**

7.2. Mokgahlelo Wa Batho Ba Dumelang Hore Jesu (Kgotso E Be Le Yena) E Ne E Se Modimo, Empa E Ne Le Moporofeta Feela (Moporofeta Wa Qetelo). Le Batho Ba Neng Ba Dumela Hore Ntate O Moholo Ho Mora (Moporofeta Wa Qetelo) – E Leng Tumelo E Bakang Hore Ba Se Ke Ba Dumellana Le Boporofeta Ba Muhammad (Kgotso E Be Le Yena)

Sena se hlalosa hore batho ba jwalo ha se baKereste ba nnete, empa he, bonneteng mohopolo o jwalo ona ke bopaki ba Qur’an. Motho ofe kapa ofe ya lateelang mohopolo wa tumelo eo (ya boKereste), o tla tshwanela ho hlahisa bopaki bo hanyetsanang le Qur’an, kapa a kgone ho fumana lebaka la ho hanyetsana le mohlolo (miracle) o teng hara Qur’an.

8. BOPAKI BA QUR'AN

Bopaki a Qur'an bo itshetlehile haholo hodima dintlha tsena tse pedi. Ya pele ke hore boikarabello bo mahetleng a motho ya hanyetsanang le Qur'an hore a hlahise mabaka a kganyetso eo. Ya bobedi ke ya boikarabello bo mahetleng a mo-Muslim ya tshwanetseng ho hlahisa mabaka a ho dumelana le Qur'an. Ho sa kgathaletsehe hore ke ntlha efe eo ho itshetlehlweng ho yona, bopaki ba Qur'an bo tla behwa pontsheng (highlighted), haholo-holo jwaloka ha ma-Muslim a sa hloke ho balehela morwalo wa ho hlahisa bopaki boo.

Mokgwa o tsebahalang wa ho hlahisa bopaki ba Qur'an o kenyeletsang mehato ena e mene (4) ya bohlokwa-

8.1. Phepetso ya ho hlahisa temana e nngwe (e tshwanang le ya Qur'an)

Qur'an ka boyona ke phepetso (challenge) bathong. Qur'an e phepetsa batho bohle ho hlahisa SURAH (kgaolo) e le nngwe feela, kapa leha e le karolo feela ya Surah eo, mme ba e bapise (rival) le Qur'an ka boyona. **[Chapter 2: Verse 23]**

Ka lebaka la hore batho bao e seng ma-Muslim ba nka Moporofeta Muhammad (kgotso e be le yena) e le ramashano (liar) ya ingoletseng Qur'an, phepetso e lebiswang ho bona ke ya hore ba hlahise leha e le Surah e le nngwe feela, kapa karolo ya Qur'an. Qur'an e ba phepetsa kaofela ha bona hore ba fane ka bopaki ba ntlhakemo (claim) ya bona.

Haeba o dumela hore Qur'an ke lentswe la Allah (Modimo), seo se bolela hore o mo-Muslim. Leha ho le jwalo, hlokomela hore Qur'an e re tumelo ya Islam ke yona feela e tshwanetseng go latelalwa. Jwale, o keke wa re (Qur'an) ke lentswe la Allah (Modimo), empa nna ha ke mo-Muslim. Seo se bolela hore o re o kgona ho bala dinomoro tsa hao tse reng:- $1+1=2$, empa o latela tumelo e reng :- $1+1=3$

8.2. Ho baballwa (preservation)

Qur'an

Ho fihlela ha jwale, Qur'an ke yona feela buka e hlalelang eo ho tloha haesale e senotswe e ntseng e so fetohe boemong ba yona ba pele. Ena ke nnete e so ka ba e ba le bopaki bo e hanyetsang (undisputed). Qur'an haesale e bolokehile (preserved) e le buka e ngotsweng, mme le mantswe a yona a bolokilwe dipelong tsa batho. Bana ba banyane, ho tloha dilemong tse nne (4) le tse hlano (5) ba ile ba tshwara Qur'an ka hlooho (memorise) ho tloha qalong ho ya pheletsong. Sena se bolela hore ha ho monyetla wa ho e fetola.

Torah

Leha ho le jwalo, Torah, e ileng ya senolelwa Moshe (kgotso e be le yena), e se e lahlehile kaofela ha yona, mme bopaki ba sena ke hore nakong ya Jesu (kgotso e be le yena), ho ne ho na le mefuta e mene (4) ya Torah.

Ntle le moo, ho na le ditlaleho tse reng Torah (Testamente ya Kgale) e ne e bolokilwe pusong ya Judah, Tlung ya Morena. Ho ya ka ditlaleho tsa nalane eo, Ntlo ya Morena e kile ya futuhelwa, ya heletswa makgetlo a a mabedi.

Phutuhelo yaPele e bile matsohong a morena wa Egepeta, mme phutuhelo ya bobedi yona e bile matsohong a morena wa Iseraele.

Torah ha e yaka yabonwa kae kapa kae ka mora (ho futuhelwa makgetlo ao a mabedi). Ho bile teng ditlaleho e ile ya nyamella ruri (ka lebaka la diphutuhelo tseo tse pedi tsa puso ya Judah).

Empa eitse ka mora ho behwa pusong ha Josiya, nakong ya dilemo tse 18 ho fetile diphutuhelo tseo re boletseng ka tsona, ha utlwahala hore Moprsta e Moholo, **Hilkiah**, o ile a tsebahatsa hore o thotse Torah ka hara moaho wa ntlo ya Judah, eo ho neng ho se motho ya kileng a e bona ka lebaka la phutuhelo yane e bileng teng makgetlo a mabedi (e leng tlalehelo e belaetsang) – e hlahellang ka mora dilemo tse 18. (**sheba bukeng ya Bobedi ya Marena, Kgaolong ya 22, le bukeng ya Dikronike, Kgaolong ya 34**).

Sena ha se kgonahale hohang. Ntle le moo, e ne e le Hilkiah ka sebele ya ileng a iqapela Mongolo oo wa Torah, yaba o thetsa batho hore ke yena ya e thotseng.

BIBELE

Ka lehlakoreng le leng, ha ho pelaelo hore Bibelet ya Jesu (kgotso e be le yena) ha e sa fumaneha dinakong tsa morao-rao tjena. Puo e neng e sebediswa nakong tseo e ne e le se-**Aramaic**. Ha ho moo puo ena e santseng e fumaneha teng kajeno.

Ho na le seo, ho fumaneha Testamente e Ntjha e ahilweng ka dibuka tse fapaneng, tse ngotsweng ke batho ba jwaloka

Matheu, Mareka, Luka le Johanne. Dibuka tseo e ne e se dibuka tse tswang ho Modimo, empa di ne di ngotswe ke beng ba mabitso ana: Matheu, Mareka, Luka le Johanne, bao ho thweng e ne e le barutuwa ba Jesu. Lebaka le etsang hore dibuka tseo di amohelwe jwaloka lentswe la Modimo kajeno, ke hobane ho na tumelo ya hore nakong eo bangodi ba dibika tseo (Matheu, Mareka, Luka le Johanne) ba di ngolang, ba ne ba thuswa ke Moya o Halalelang, seo sa be se etsa hore dibuka tseo di nkehe e tshenolo e tswang ho Modimo (divine).

HLOKOMELA:-

LUKA, JOHANNE, MAREKA LE MATHEU, BAO MABITSO A BONA A REHELLETSENG (ATTRIBUTED TO) DIBUKA TSA EVANGEDI (GOSPELS), E NE E SE BARUTUWA BA JESU! E NE E LE BATHO BA DIPATLISISO (RESEARCHERS) BAO MABITSO A BONA A NENG A TSHWANA LE A (BARUTUWA BA JESU). BARUTEHI (SCHOLARS) BA TUMELO YA BOKERESTE HA BA NA BOPAKI BO KA HANYETSANANG LE TLALEHO ENA.

8.3. Ditemana tse hanyetsanang **(Contradictions)**

Ho fihlela mehleng ena, ha ho motho ya kileng a ntsha tlaleho ya hore Qur'an e na ditemana tse hanyetsanang ka hara yona. Leha e le hore re phela dinakong tseo ho tsona dipatlisiso e leng tse etswang ka potlako ka lebaka la boteng ba internet, ha ho motho ya kileng a ntsha tlaleho ya hore Qur'an e na ditemana tse hanyetsanang ka hara yona. Bukang efe kapa efe ya dipale (novels), mongodi o ye a qale ka ho kopa tshwarelo bakeng la diphoso tse ka nnang tsa ba teng ka hara yona. Qur'an yona e qala ka hore e totobatse hore ha ho diphoso hohang ka hara yona.

[Qur'an: Chapter 2: Verse 2]

O ke ke wa fumana hore sebakeng se seng ka hara Qur'an ho na le moo ho thweng $1+1=2$, e be nqenngwe ho se ho thwe $1+1=3$.

Ka lehlakoreng le leng, ha re sheba dibuka tse teng ka hara Bibehe, ho na le diphoso tse bonahalang tihalosong ya diketsahalo tse fapaneng.

Paleng ya ho thakgiswa ha Jesu, Judase o hlahella e le yena sera se sa lokang. Ke motho ya ileng a eka (betray) Jesu ka ho mo hlahisa direng tsa hae, e leng ketso e ileng ya etsa hore Jesu a qetelle a thakgisitswe. Ntlha ya kganyetsano (contradiction) e hlahellang tabeng ena, ke e amanang le pheletso ya bophelo ba Judase ka mora ketsahalo eo.

Bukeng ya **Matheu 27:3-8** ho tlalehwa hore Judase o ile a bontsha boinyatso le ho swabela phoso ya hae ka mora thakgiso eo, mme a lahla tjelete eo a ileng a rekisa Jesu ka yona, yaba o ya ipolaya ka mora moo.

Empa bukeng ya **Diketso [1:18]**, ho tlalehwa hore Judase o ile a ya ithekela tshimo ka tjelete eo a rekisitseng Jesu ka yona, mme eitse ha a kena tshimong ka letsatsi le leng, a thella, yaba o ya shwa.

Bona ke bopaki bo totobetseng ba kganyetsano (contradiction), le boteng ba phapang e kgolo mahareng a diketsahalo tsena tse tlalehilweng. Haeba bangodi ba dibuka tsena tsa Bibeले ba ne ba laolwa ke Moya o Halalelang, na ho ka etsahala hore e mong wa Boraro bo Lehodimong (trinity) o ile a etsa phoso ya hore a fane ka ditlaleho tse sa tshwaneng tsa pheletso ya bophelo ba Judase ho bangodi bana ba babedi?

Na buka ena (Bibeले) e ka amohelwa e le matswe a tswang ho Modimo (divine) jwaloka ha e na le ditlaleho tse ngata-ngata tse hanyetsanang ka hara yona?

8.4. Mehlolo (Miracles)

8.4.1. Tsebo ya kalafo (Medical)

Qur'an e hlalosa taba ya qaleho ya bophelo ba motho mmeleng wa mosadi (embryology) ka mokgwa o hlakileng. E hlalosa mekgahlelo (stages) ya popeho ya motho (conception), e tswela pele ho hlalosa bophelo peo e ka hara popelo (embryo). **[Chapter 23: Verse 12-14]**

E bile mehleng ya mafelong a ngwahakgolo wa 1800 moo ditsebi tsa kalafo (medical experts) di sebedisitseng mahlale a sejawale-jwale (technology) ho lemoha seo Qur'an e se hlalosisitseng dilemong tse 1250 tse fetileng pele ba eba le tsebo eo ya (science).

8.4.2. Ponelopele (Predictions) ya diketsahalo tse tlo etsahala

Nakong ya puso ya Persia e neng e na le matla a maholo a bolaodi, Qur'an e ile ya hlahisa ponelopele ya hore maRoma a tla hlola mmuso wa Persia nakong ya dilemo tse robong. **[Chapter 30: Verse 2-4]**

Ketsahalo eo e bile mohlolo (miracle) eo haeba e ne e sa ka ya phethahala, e ne e tlo shanofatsa (disprove) bonnete ba Qur'an. Ha jwale re ka akanya (assume) hore mmuso wa maRoma o ile wa hlola puso ya Persia.

Seo ke mohlolo (miracle) oo haeba motho a o nahano ka botebo, ho hlakile hore o ne o makatsa (remarkable). Ho bonolo ho fa motho e mong tshepo (hope) ya hore ka letsatsi le leng o tla fetoha morui. Jwaloka ha nako ya ketsahalo eo e sa behwa, re ka re ho sa ntse ho na le nako e ngata-ngata e setseng ya kgonahalo ya borui boo.

Ka lehlakoreng le leng, haeba o ne o ka bolella motho eo o kopanang le yena tseleng hore ka mora nako e itseng (mohlala, dilemo tse robong), o tla fetoha morui e moholo, ho tlo ba le kगतello e kgolo e kenyelletswang, hobane ho tla ba le ho shanofatswa (disprove) ha ponelopele eo, mme ha ho tlo hlola ho kgolwa nnete ya ponelopele eo haeba e sa phethala.

Se lemohehang (notably) ke hore, maRoma e ne e le batho ba fokolang haholo nakong eo ho tshwantshwang tlhola ya bona. Ho ne ho le jwaloka ha ho ka tshwantshwa hore ngwana wa lesea o ne a tla hlola selwani se nang le boiphihlelo. Ho feta moo, dibuka tsa histori di tlaleha hore ka mora dilemo tse robedi, ho ne ho ntse ho sa kgolwehe hore maRoma a ka hlola batho ba lefatshe la Persia. Nakwana ka mora moo, ho ya ka ponelopele eo ya Qur'an, ya tlhola e neng e tla ba teng nakong ya dilemo tse robong, maRoma a ile a ba le katleho – ba hlola batho ba lefatshe la Persia.

8.4.3. Tsebo ya Science

Qur'an e bua ka lehae la sekgo (spider) hore ke “lehae le fokolang ka ho fetisisa”. Ka mora ho kopana ha sekgo se setona le se setshehadi (corpulate), sekgo se setshehadi se ja se setona haeba se sa balehe kapelenyana ka mora kopano eo. Ka tiwaelo, lehae le ahelwa hore le be le tshireletseho, empa ha re sheba dikgo, le ahelwa polao ya ba kenang ka hara lona lehae leo. Sena ke mohlolo (miracle) wa Qur'an.

Qur'an e tswela pele ho hlalosa hore sekgo se setshehadi ke sona se ahang lehae la sona. Tsebo ya science e fumane hore sekgo se setshehadi ke sona se matla ho feta se setona. **[Chapter 29: Verse 41]**

Qur'an e mantletse-tletse ka mehlolo (miracles) - e mengata hoo ho sa kgonahaleng ho e bala kaofela bukaneng ena e kgutshwane. Mehlolo e boletsweng mona ka hodimo ke e mmalwa feela ya hore mmadi (reader) a nahane ka botebo ka yona.

Shebisisa taba ena. Na ho na le motho ya ka dumelang hore nakong ya dilemo tse 1442 tse fetileng, motho eo ho tsebahalang hantle hore o ne a sa tsebe ho ngola le ho bala, o ne a ka kgona ho ngola buka e boemong bo boholo tjena (boo Qur'an e leng ho bona)? Wena jwaloka mmadi, o filwe bokgoni ba ho nka qeto (consciousness), boo o tshwanetseng ho bo sebedisetsa ho shanofatsa, ho nahana ka botebo (meditate) le ho etsa qeto ka dintho tse amang bophelo (reflect).

MOPOROFETA (KGOTSO E BE LE YENA) O ILE A FETOLWA SETSHEHISA KA HO HLOKAHALLWA KE BARA BA HAE BA BABEDI E SA LE MASEA. BAHLOKA-TUMELO BA NE BA ATISA HORE HO YENA O TSHWANA LE PHOFOLO E HLOKANG MOHATLA - E LENG HO HLALOSA HORE MOLOKO (LEGACY) WA HAE O TLA NYAMETSWA KE HORE HA SA NA MORA YA TLA JARA LEBITSO LA HAE HA A SE A LE SIKO LEFATSHENG.

DITEMANA TSA QUR'AN DI ILE TSA SENOLWA TSE HLOKOMEDISANG HORE:- BATHO BA TSHEHISANG KA MOPOROFETA HA BA NO BA LE MELOKO E TLA NTSHETSA MABITSO A BONA PELE KA MORA HO SHWA HA BONA, EMPA LEBITSO LA MOPOROFETA LONA LE TLA HOPOLEHA HO ISA PHELETSONG YA LEFATSHE.

KAJENO, KE NNETE E TSEBAHALANG LEFATSHENG LOHLE HORE LEBITSO LE TUMMENG KA HO FETISISA KE LA 'MUHAMMAD.'

MONNA YA NENG A ETSWA SEPHOQO, HO ETSWA METLAE KA YENA, A BILE A TSHEUWA, O QETELLETSE E LE MOTHO YA NANG LE SEABO KA HO FETISISA MAPHELONG A BATHO HO FETA BATHO BOHLE BA KILENG BA BA TENG LEFATSHENG.

NA HO YA KGONAHALA HORE MOTHO WA MOFUTA O TJENA O NE A KA BA RAMASHANO (LIAR)?

NA HO KA THWE BUKA EO A E SENOLETSWENG (QUR'AN) E NGOTSWE KE YENA?

9. MATSWE A QETELO

Sehloho (topic) se amang ditumelo, ha se lebellwa ka tjebo ya batho ba bang, ke sehloho seo ho leng boima ho ka se hlalosa ka matswe a lekantsweng. Ke ka lona lebaka leo re lekileng ka hohle ho kenyelletsa tlhaloso e kgutsufaditsweng ya seo re nahanneng hore se bohlokwa.

Re na le tshepo kannete hore seo re se entse ka kelohlolo ya tlhomphe e hlokehang, ntle le boikgohomso hohang. Moelelo (idea) wa bophelo ha se ho kgobokanya maruo (wealth), empa ke ho fumana tsela ya nnete ya bophelo. Ekare re ka tataisetswa tseleng e jwalo kaofela ha rona. Ameen.

Ho batho ba hapilweng maikutlo ke bukana ena, mme ba lakatsa ho amohela tumelo ya Islam, re ba kgothaletsa hore ba etele sebaka sa thapelo (mosque) sa ma-Muslim, mme ba buisane le IMAAM (moetapele wa phutheho ya ma-Muslim) wa sebaka seo. Tsela e latelwang ha motho a amohela tumelo ya Islam e kgutshwane, empa ha se eo motho a ka e phethahatsang a le mong ntle le tataiso ya IMAAM ya nang le boiphihlelo (experience).

Re na le tshepo ya hore mmadi e mong le e mong o tseba moo mosque e fumanehang teng sebakeng sa ka ha habo, kapa mo-Muslim a ya ka mo supisang moo mosque e leng teng sebakeng seo a leng ho sona.

Haeba o ka hloleha ho atleha mekgweng (aspects) eo e mmedi, e-mail address ya rona e beilwe qetellong ya bukana ena bakeng la ha ho ka hlokeha thuso.

Ho batho ba balang bukana ena tlasa mabaka a thuto (academic), re ba kgothaletsa hore ba bale bukana ena mme ba shebe ka leihlo le leng lesele. Ba e bale ka maikemisetso a ho batla ho tseba ka melemo ya Allah (Modimo), eseng ho etsa dipatlisiso le ho ithuta feela.

Ho batho ba e balang tlasa mabaka a ho bophoqo (mocking), le hore ba tle ba tshehise ka tumelo ya Islam ka ho batlana le dintlha tsa tumelo tse sa hlakang kelellong tsa batho, mantswe a rona ho lona ke a reng: ekare Allah (Modimo) a ka le tataisa.

Ha re phethela, ho ma-Muslim a balang bukana, ba batjha tumelong kapa ba bileng teng tumelong ho tloha kgale, ekare Allah (Modimo) a ka re boloka re le tseleng ya nnete, mme a re etse hore re be tsela ya tataiso bathing kaofela. Ameen

**If you have any questions related to Islam,
please do not hesitate to contact us via:**

WhatsApp: +27 61 625 6070 (SOUTH AFRICA)

EMAIL: theabuzaydinstitute@gmail.com

What is Islam? (Sesotho Translation)

Revised
July 2025

The Abu Zayd Institute

English translation proof read by: The Majlisul
Ulama of South Africa

Sesotho Translation by: The South African
Translation Bureau

Sesotho translation proof read by: Muhammad
Hlophe

Cover page artwork: Y Areff

Contact details

Cell No: +27 61 625 6070 (South Africa)

Email: theabuzaydinstitute@gmail.com

Website: www.abuzayd.org.za